

DE BAZUIN.

Stemmen uit de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.

(Ten voordeele der Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 11 Maart 1892.

Is het voor ulicden wel de tijd/ dat gij woont in ulre getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn? Hagg. 1: 4

Noel 11: 10. Blaast de bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 3. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

H. BULENS,
DOKKUM.

Advertentiën en bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den Drukker G. Ph. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten enz., Stukken der Medewerkers, en Buitenlandsche Bladen aan de ADMINISTRATIE TE KAMPEN; (dHr. C. MULDER.) — Binn. Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan de REDACTIE TE AMSTERDAM; (Ds. W. H. GISPEN.) —

Kerkelijke en Gemeentelijke Berichten, enz.

MEMORIE van de Deputaten in zake de vereeniging der Gereformeerde Kerken, na onderlinge correspondentie, respectievelijk aan de Kerken, door welke zij benoemd waren, aangeboden.

DEPUTATEN van de Christelijke Gereformeerde Kerk, in correspondentie met de Deputaten der Nederduitsche Gereformeerde Kerken,

oordeelende dat de hun opgedragen last en macht hun toeliet, om, ter voorbereiding van de definitieve vereeniging, bij wijze van correspondentie te bespreken, welke onderwerpen op de aanstaande Synoden uit den aard der zaak in aanmerking zullen komen, en overwegende dat het voor de Kerken nuttig wezen kon, om nog vóór de vergaderingen, die met het oog op de vereeniging staan gehouden te worden, eene opgave van deze onderwerpen te ontvangen, hebben de eer, aan hunne Kerken onderstaande *Memorie* te doen toekomen, als resultaat van besprekingen, op een tweetal vergaderingen te Amsterdam 19 Februari en te Utrecht 4 Maart j.l. gehouden. Zij onthouden zich daarbij geheel van eenig oordeel of advies; alleen noemen zij de onderwerpen, en voegen er telkens een korte toelichting aan toe.

Als inleiding ga hierbij voorop eene korte **Resumtie van hetgeen door beide Synoden, te Leeuwarden en te 's Gravenhage, reeds overeengekomen is.**

TOELICHTING. Nu het Reglement van 1869 voor de Christelijke Gereformeerde Kerk in dien zin gewijzigd is, dat de Kerkenorde van Dordrecht 1618/19 de plaats daarvan inneemt en den dienst daarvan vervult, en daarmede naar het oordeel van Deputaten der Ned. Gereformeerde Kerken voldaan is aan de voorwaarde, door de Synode te 's Gravenhage gesteld, — moet uitgangspunt van alle verdere bespreking en nauwere vereeniging de grondslag zijn, waarop de beide Synoden te Leeuwarden en te 's Gravenhage zich hebben geplaatst.

Daarbij hebben de Kerken van beide groepen over en weer elkander erkend als Gereformeerde Kerken naar Belijdenis en Kerkenorde. Zij hebben niet gestreefd naar een eenstemmig oordeel over elkaanders oorsprong en verleden. Veelere hebben zij de verschillende methoden van reformatie aan ieders conscientie overgelaten, en slechts waarborgen tegen krenking van elkaanders overtuiging gezocht. Maar elkaar over en weer erkennende, gelijk zij op dit oogenblik zich aan elkander aanboden, hebben zij aan lidmaten, leeraren, candidaten, ambten, attesten en tucht, gelijke rechten en geldigheid toegekend. Zij namen saam het besluit, om na de vereeniging geen Kerkeraden meer te formeeren in plaatsen, waar reeds eene door haar erkende Gereformeerde Kerk bestaat. Zij bepaalden dat de leden der verschillende Kerken vrij waren, om na de vereeniging te blijven, waar zij vóór dien tijd kerkelijk behoorden. En zij hebben eindelijk beide het beginsel aanvaard, dat de Kerken eene inrichting moesten hebben voor de opleiding harer leeraren, ten minste wat de godgeleerde vorming betreft; maar daarnaast tevens uitdrukkelijk het be-

ginsel van vrije studie gehandhaafd.

De onderwerpen, waarop de aandacht dient gevestigd te worden, zijn elf in getal:

1. De grensregeling der plaatselijke kerken.

TOELICHTING. Om van den gelegden grondslag uit tot een nauwere vereeniging te komen, zullen de kerken de grenzen moeten regelen, die de plaatselijke kerken (gemeenten) van elkander scheiden. Thans loopen deze dikwerf uit- en dooreen. Wel lieten de Synoden te Leeuwarden en te 's Gravenhage aan de leden de vrijheid, om na de vereeniging te blijven onder den kerkeraad, onder wien wij vroeger stonden. Maar voor het vervolg is regeling der grenzen toch dringend noodig. Zonder twijfel behoort deze zaak in de eerste plaats tot de werkzaamheid der verschillende klassen. Maar het is toch wenschelijk, dat de Synoden de beginselen aangeven, waarnaar deze regeling in iedere classe, en dus zooveel mogelijk overal in gelijken zin en reede, geschieden zal. Er kan immers te rade gegaan worden met de oude historische en met de burgerlijke grenzen. Men kan ook trachten, zooveel doenlijk bestaande en gemakkelijk aanwijsbare grenzen te handhaven. En eindelijk kan men ook rekening houden met de roeping, om op alle plaatsen de gemeente Gods tot openbaring te brengen.

2. Roeping onzer kerken tegenover de Gereformeerden, die nog niet met ons vereenigd zijn.

TOELICHTING. Beide synoden hebben erkend, dat de Gereformeerde kerken in historische betrekking staan, tot die aloude Gereformeerde kerken, wier eens zoo deugdelijke formatie in het Nederlandsche Hervormde Kerkgenootschap is te gronde gegaan. En beide hebben de bijzondere verplichting gevoeld en uitgesproken, welke op onze kerken rust tegenover allen, die in dat genootschap zijn achter gebleven, of reeds op eene of andere wijze zich daarvan hebben losgemaakt. Er volgt daaruit, dat op plaatsen, waar nog geen Gereformeerde kerkeraad met ons in verband kan treden, zoolang moet worden gearbeid, tot ook daar de reformatie worde terhand genomen. Ook deze roeping gaat zeker allereerst de klassen aan. Deze zullen ook hebben te regelen, op wat wijze nu reeds opgetredene, of nieuw optredende Gereformeerde kerkeraden in het verband der Gereformeerde kerken kunnen worden opgenomen. Maar de synoden behooren de roeping toch uit te spreken en aan te dringen, die te dezen aanzien op alle kerken afzonderlijk en gezamenlijk tegenover de achtergeblevene Gereformeerden rust.

3. Ineensmelting der plaatselijke Kerken.

TOELICHTING. Ter plaatse, waar twee elkander erkennende Gereformeerde kerken zijn, vindt de vereeniging haar einddoel alleen in volledige samsmelting. Met wederzijdsche erkenning en correspondentie mag men naar Gereformeerde beginselen op den duur niet tevreden zijn. Natuurlijk raakt ook deze zaak in de eerste plaats de plaatselijke kerken en de klassen. Maar er kunnen zich bij deze ineensmelting moeilijkheden voordoen, waarop de Synoden zullen hebben te letten, en die zij misschien door eenigen goedaardig of voorslag, of ook door het benoemen van eene Commissie van advies, kun-

nen verminderen of uit den weg helpen. Vooral het verschil in de wijze, waarop de kerken tot dusver haar financieel beheer voerden, kan bezwaren voor de ineensmelting opleveren. Eenerzijds toch zijn de kerkeraden als zoodanig met deze administratie belast. Anderzijds behelpt men zich met de Kerkelijke Kassen, welke als een maatregel voor de rechtszekerheid der goederen dusver niet scheen te kunnen worden gemist; en, ook al streeft men er naar haar zoo spoedig mogelijk overbodig te maken, toch nog tijdelijk zal moeten worden geduld. Indien om deze of andere redenen ineensmelting voorsnog niet is te verkrijgen, zal de Synode een leiddraad moeten aangeven voor de wijze, waarop correspondentie tusschen de plaatselijke kerken kan aangegaan en onderhouden worden.

4. Saamvoeging der kerken in Classen en Provinciën.

TOELICHTING. Een ander onderwerp, dat de aandacht der Synode vragen zal, is de saamvoeging in klassen en provinciën. Reeds de aanstaande Synoden zullen deze zaak ter hand moeten nemen, en eene voorloopige regeling moeten vaststellen, opdat de eerstvolgende klassikale en provinciale vergaderingen terstond naar die nieuwe regeling kunnen samentkomen. Deputaten zullen daarom ook eene schets van zulk eene groepeerings in gereedheid brengen, opdat de Synoden, in verband met de instructie der mindere vergaderingen, daarvan desverkiezende zich bedienen kunnen. Ook bij deze regeling zal men rekenen kunnen met de oude historische, met de burgerlijke, of met andere duidelijk aanwijsbare grenzen; voorts met plaatselijke ligging, afstanden, reisgelegenheden enz. Tevens zullen de Synoden, om de vereeniging in werking te doen treden, voor de eerste maal in iedere classis en provincie eene kerk moeten aanwijzen, die de eerstvolgende klassikale en provinciale vergaderingen samenroep. Natuurlijk is heel deze regeling eene voorloopige. Elke latere kerkelijke vergadering heeft onverkort het recht, om veranderingen voor te stellen. Maar deze eerste en eenige maal moeten de Synoden deze zaak regelen, om de vereeniging in de praktijk in werking te doen treden.

5. Huishoudelijke Bepalingen.

TOELICHTING. Beide groepen van Kerken hebben allengs verschillende huishoudelijke Bepalingen gemaakt. Wij voortaan de regeering der Kerken naar éénen regel behoort te geschieden, moet ook in die Bepalingen overeenstemming worden gebracht. Wat in die Bepalingen beiderzijds gelijk is, zou bijv. voorloopig van kracht kunnen blijven; wat met elkander strijdt, voorloopig opgeschort; en het overige door de Synoden of door eene daartoe benoemde Commissie uitgezocht en geschikt kunnen worden. Verschillende zaken verlangen hierbij terstond eene regeling door de Synoden, als b.v. hoe voortaan de afvaardiging naar klassen, provinciën en synode geschieden zal, hoe de kosten zullen gedragen worden enz.; voorts hebben ook de klassen en provinciën hier en daar nog hare huishoudelijke bepalingen; maar deze hebben zij zelve, zoo noodig, op hare eerste samentkomsten te herzien.

6. Naam der vereenigde Kerken.

TOELICHTING. De naam, dien de thans zich vereenigde Kerken dragen, is ver-

schillend, en moet na de vereeniging voor allen dezelfde zijn. Wat zij nu reeds in haar naam gemeenschappelijks hebben, is de bijvoeging van »Gereformeerde." De Synoden zullen hebben te beslissen, of hieraan nog eene nadere bepaling, Vereenigde, Christelijke, Nederlandsche of dergel. zal moeten toegevoegd worden. Daarbij zal slechts alle schijn te vermijden zijn, dat de eene groep van Kerken in de andere overgegaan en opgenomen zij. Zoodra de vereeniging definitief is gesloten en de naam is vastgesteld, zullen de beide Synoden hiervan kennis moeten geven aan de Regeering, met vermelding dat de Chr. Geref. Kerk en de Nederd. Ger. Kerken voortaan in vereeniging met elkander onder dezen nieuwen gemeenschappelijken naam wenschen te leven. Daarbij zullen de Synoden er de aandacht op moeten vestigen, dat twee kerken ter zeldere plaats, zoolang zij niet ineensmelten, aan den gemeenschappelijken naam nog eene onderscheiding moeten toevoegen, ontleend aan straat, gracht, adres van den kerkeraad of dergelijk.

7. Officieel orgaan.

TOELICHTING. Tot dusver werden *Bazuin* en *Heraut* gebruikt als het officieel orgaan van de Chr. Ger. Kerk en van de Ned. Geref. Kerken. Ook hierin zal, zoo mogelijk, overeenstemming moeten gebracht worden. En tevens zullen de synode, en zegel moeten aannemen, dat als symbool voor de gezamenlijke kerken geldt.

8. Opleiding van Predikanten.

TOELICHTING. De synoden te Leeuwarden en te 's Gravenhage hebben beide het beginsel gehuldigd, dat de kerken zelve eene inrichting moeten hebben voor de opleiding harer Dienaren, althans wat de godgeleerde vorming betreft; maar beide tevens ook het beginsel van vrije studie erkend en gehandhaafd. De bestaande toestand is daarmede beiderzijds aanvaard. Die toestand is echter zeer verschillend; de opleiding der aanstaande Bedienaren des Woords loopt ver uiteen. Propaedeutische, tijd van studie, preparatoir-examen, optreden in de gemeente, examens aan de scholen en in de klassen, peil en omvang der examens zijn in de beide groepen van kerken geheel anders geregeld. Ook hierin zal, althans op den duur, overeenstemming moeten komen.

Indien deze zaken echter van te groot gewicht zijn, om ze nu reeds op de aanstaande Synoden geheel of gedeeltelijk af te handelen, zouden de Synoden daarvoor Deputaten kunnen benoemen, die voor de Synode ten volgenden jare een plan voor eene nieuwe regeling ontwerpen en indienen. Maar in ieder geval zullen de beide Synoden dan toch nu reeds door eenige bepalingen moeten voorzien in den toestand tot de eerstvolgende Synode, vooral met betrekking tot het peremptoer of klassikaal examen na de beroeping der candidaten.

9. Zending.

TOELICHTING. Ook de zaak der zending, zoowel onder de Joden als onder de Heidenen, eischt nadere regeling. Zij wordt tot dusver door de Christ. Geref. kerk en de Ned. Geref. kerken op verschillende wijze gedreven. De Christ. Geref. kerk liet haar geheel van de kerk uitgaan. Van de zijde der Ned. Geref. kerken werd zij tot dusver alleen behartigd, in verband met de Ned. Geref. Zendingsvereeniging. Zoo

mogelijk, zullen de Synoden op dit terrein samenwerking tot stand moeten brengen.

10. Algemeene Bezittingen.

TOELICHTING. De Christ. Geref. kerk heeft reeds eenige algemeene eigendommen verkregen, en bezit ook eenige algemeene kassen: voor de Theol. School, voor Emeriti-predikanten, predikants-weduwen- en -weezen, voor de zending onder Joden en Heidenen. Indien de Nederl. Geref. kerken nu de proceskosten afbetaalden, en voorts voor al dezen arbeid tot samenwerking gezind zijn, gelijk te verwachten is — zou er waarschijnlijk geen bezwaar bestaan, om deze tot het gemeenschappelijk eigendom te maken van de vereenigde Gereformeerde kerken.

11. Mandaat der Afgevaardigden ter Synode.

TOELICHTING. De beide Synoden zullen ten slotte nog eene of meer vereenigde zittingen moeten houden, ten einde eenige Commissiën te benoemen voor de correspondentie met de Regeering, voor de regeling van de opleiding der aanstaande predikanten enz. en misschien ook, om nog enkele andere zaken als uitvloeisel van de vereeniging nader te bespreken. Daarom is het noodig, dat de kerken aan de afgevaardigden ter Synode de macht schenken, om in vereenigde zitting met de Synode der andere groep samen te komen en aan de behandeling der daar voorkomende zaken deel te nemen.

Dit zijn de punten, die naar het oordeel van Deputaten beiderzijds op de aanstaande Synoden vooral ter sprake zullen moeten komen en daarom vooraf op de mindere vergaderingen overwogen moeten worden.

Misschien zullen de Kerken zelve hier nog andere onderwerpen aan toevoegen, of ook enkele ervan weglaten. De vrijheid daartoe wordt door dit rapport niet in 't minst verkort. Slechts is het wenschelijk, om voor de aanstaande Synoden geen andere werkzaamheden in te zenden, dan die rechtstreeks met de Vereeniging in verband staan, Alleen voor deze zaak komen de Synoden thans in buitengewone vergaderingen saam.

UTRECHT, 4 Maart 1892.

Deputaten van de Christ. Geref. Kerk,
J. VAN ANDEL, Praeses.
H. BAVINCK, Scriba.
L. LINDEBOOM.
A. LITTOOIJ.
M. NOORDTZIJ.

Voor Correspondentie gezien door de Deputaten van de Nederd. Geref. Kerken,
K. FERNHOUT.
G. VAN GOOR.
A. KUYPER.
F. L. RUTGERS.
J. C. SIKKEL.

Ten einde te voldoen aan de begeerte der Deput. Syn. 19 Febr. l.l. te Amst. vergaderd, zal de Provinciale Synode van Zee-land D. V. gehouden worden op 30 Maart a. s.

Die vergadering zal zijn te Middelburg, in de Consistorie Lange Delft, en te 10 uur aanvangen. Hospitanten, die logies of middagmaal begeeren, worden verzocht daarvoor in tijds aanvraag te doen bij Ds. A. Littooij te Middelburg.

H. ELFFERS,
Prov. Corr.
Wolfertsdijk, 7 Maart 1892.

Classis Zierikzee.

Vergadering Woensdag 16 Maart, keik-gebouw St. Domsstr., aanvang 9 uur.

De collecten zullen in ontvangst genomen worden voor Theol. School, Wedu-wen-fonds en Studenten-kas.

J. W. GUNST, Corresp. en Pennm.

De Vergadering der Classis Goes zal ge-houden worden op Dond. 17 Maart a. s.

H. LIPPERS, Class. Corr.

De Kerkeraad der jeugdige Chr. Ger. Gemeente te Neebe, betuigt bij dezen haren hartelijken dank aan het lid der Kerk buiten onze gemeente, dat onbekend wenscht te blijven, in de hoop van navol-ging, voor de som van f 25.

Namens den Kerkeraad, H. J. TEN RAA, Scriba.

UITHUIZERMEDDEN W. G. Heden namiddag na de godsdienstoefening maakte onze geliefde Leer-aar Ds. v. Mechelen de gemeente bekend, dat hij de roeping van Rouveen had aangenomen. Dat deze afkondiging na elfjarigen arbeid bij ons, onder lief en leed, velen tot droefheid stemde, is wel te begrip-pen. Dat de Heere onze God ons spoedig een Leer-aar mag geven, voor ons geschikt, is onze bede.

Namens den Kerkeraad, J. R. BOUWMAN, Scriba.

VOORSCHOTEN, 2 Maart 1892. Zondag 28 Februari nam onze geliefde Leeraar, Ds. J. P. Vis-cher van ons afscheid, naar aanleiding van H. and. 20 : 32. Gedachtig aan den zegen dien de Heere op zijn arbeid hier gegeven heeft, werd hem van harte door de gemeente de zegenbede toegezonden uit Pa. 121 : 4. Dat de Heere hem tot een rijken zegen stelle ook voor de kerk te Loosdunnen en wij spoedig een zijner dienstknechten ontvangen, om zijn arbeid voort te zetten, is onze bede.

Namens den Kerkeraad, C. EGGINK, Scriba.

WANSWERD e. a., 5 Maart '92. Onder leiding van den WelEerw. Heer Ds. Sierema van Burum, is tot onzen herder en leeraar gekozen, de WelEerw. Heer Ds. Bouma van Terneuzen. Na een ander-maal te zijn telergesteld, is het onze innige wens, dat wij spoedig het verblijdend bericht mogen ont-vangen: ik kom tot u.

Namens den Kerkeraad, F. S. v. D. WERFF, Scriba.

MEDEMBLIK, 6 Maart 1892. Heden avond werd alhier, onder leiding van onzen geachten Con-sulent, Ds. F. Moet van Opperdoos, met algemeene stemmen tot herder en leeraar voor onze gemeente beroepen, de WelEerw. Heer Ds. J. Wechelaar van Dirksborn. Het is onze bede, dat de Heere ZEW's harte nege, om onze eenparige roeping op te volgen.

Namens den Kerkeraad, A. T. VAN WIJNGAARDEN, Scriba.

HAULERWIJK, 6 Maart '92. Heden werd de Heer E. Vonk door Ds. J. Vonk te Maassluis tot de bediening des Woords bevestigd, naar aanleiding van 1 Cor. 3 : 10 : 11. De bevestigde deed zijn intrede des namiddags met de woorden uit 2 Cor. 3 : 5 en Ga. Beide malen was het kerkegebouw door een talrijke menigte gevuld. Dankbaar dat in de behoefte van onze gemeente is voorzien, hopen wij, dat de Heere ZEW. tot een rijken zegen mag stellen.

Namens den Kerkeraad, E. v. D. WAL, Scriba.

BIERUM, 7 Maart 1892. Onze geachte leeraar Ds. W. Folkerts, heeft eene roeping ontvangen van de gem. te Ferwerd. Het is de wensch der ge-meente dat de Heere ZEW. licht moge schenken, om zijnen wil te verstaan.

De Kerkeraad v., H. WIKTSEMA, Scriba.

AXEL, 7 Maart 1892. Deze dagen werden we aangenaam verrast. Van een lid onzer gemeente ontvingen we de belangrijke gift van ruim f 200 als dankoffer aan den Heere. Harteljik dank aan den milden gever; bovenal aan den Heere, wiens zeg-nende hand over zijne gemeente is uitgebrald!

Namens den Kerkeraad, P. MARIS, Scriba.

ROUVEEN, den 7 Maart '92. Gisteren mochten wij hier het voorrecht genieten, aan de gemeente te kunnen bekend maken, het zoover voor ons ver-blijdende antwoord van onzen beroepenen Leeraar Ds. J. B. van Mechelen te hebben ontvangen, dat hij tot de beslissende overtuiging was gekomen, onze roeping in de vrees des Heeren te moeten aannemen. De naam des Heeren zij geloofd. Hij doe zijnen dienstknecht met de zijnen erlang, kon het zijn spoedig, tot ons overkomen, met een rijken zegen des Evangelies. En Hij gedanke de zustergemeente te Uithuizermeeden in zijne liefde en ontferming.

Namens den Kerkeraad, A. KISTEMAN, Scriba.

MIDDELHARNIS, 7 Maart. Gisteren avond werd onder leiding van onzen geachten Consulent Ds. J. J. Koopmans te Stellingum, met een te voren bekend gemaakt tweetal Predikanten met alle stemmen tot Herder en Leeraar gekozen, de W.E. Heer J. Breu-kelaar te Nijmegen. De Heere zelf doe deze roep-stem met eenparige stem tot ZEW. gezonden in zijn hart weerklink vinden, zoodaand dat hij die stem als een stem der liefde waarmede hij wordt begeerd, maar ook als een stem van dringende behoefte, die deze gemeente en volkrijke plaats heeft aan de volle bediening des Evangeliums, niet mocht kunnen af-slaan, is onze wensch en bede.

Namens den Kerkeraad, M. KATS, Scriba.

TERNEUZEN, 9 Maart 1892. Onze geliefde Leeraar Ds. L. Bouma, ontving eene dringende roe-ping van zijne vorige gemeente te Driesum. Worde onze stille hope niet beschaamd

Namens den Kerkeraad, J. A. TAZELAAR, Scriba.

WEZEP, den 9 Maart 1892. Heden morgen, na vooraf biduur gehouden te hebben onder leiding van Ds. de Haas van Hattem, is de gemeente een tweetal Leeraars voorgesteld; daarna is tot stemming overgegaan en bij de uitkomst bleek, dat met bijna alle stemmen is gekozen Ds. W. Wolsing van St. Anna Parochie. Dat de Koning zijner kerk hem geven mocht een keuze te doen naar zijn wil, en mocht het zijn tot zegen voor deze gemeente, en dat wij erlang uit zijnen mond mochten hooren: ik kom tot u, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

G. BOER, Ond.

GENEMUIDEN, 9 Maart '92. Heden voormiddag had onder leiding van onzen geachten Consulent Ds. J. Bavinck te Kampen de stemming plaats, ter voor-ziening van een herder en leeraar der gemeente, uit het door de kerkeraad voorgestelde tweetal. Met bijna algemeene stemmen werd als zoodaand gekozen Ds. G. W. H. Esselink van Sliedrecht. Onze bede is, dat we spoedig van onzen beroepen leeraar mogen hooren: ik kom bij u.

Namens den Kerkeraad, A. v. AGEK, Scriba.

Ontvangen voor de Theol. School.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Van de Gem. te Ablasserdam f 8,26', 'Sliedrecht - 20,50', 'Genders - 21,89', etc.

Kampen, 7 Maart 1892.

Ontvangen voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaarlijkse Giften en Bijdragen.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Van N. N. Zwolle f 2,-', 'C. MULDER, pro J. NEDERHOED, Thez', 'Kas voor Emer. pred., pred. wed. en weezen. 1 collecte 1892. Classis Zwolle f 58,27', etc.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Gem. te Kampen f 58,27', 'Zalk - 7,62', 'Hasselt - 9,77', etc.

bij L. Hoekers, ingekomen; gift van L. N. uit Amsterdam f 1,- Mogen wij de broeders verzoeken de le collecte zoo spoedig mogelijk te houden en op te zenden?

Het Bestuur, J. J. KUIJER, Pres. C. S. BOSS, Secr. L. HOKKERS, Penn.

Ontvangen voor de Zending.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Door Ds. Vos, v/d Centaver. der Jongel-veeren. te Veendam f 90,-', 'Door idem, gev. in 't kerck. aldaar - 2,50', etc.

Door Ds. Sluiter, uit de bus der Meisjes-catechistie te Boskoop f 7,03 Door idem, gev. in de coll. aldaar - 1,- Door Peter K. Zuidema, uit 't busje der Jongel-veeren. "Timotheus" der eerste Chr. Ger. Kerk te Mus-kegon, Michigan, N. Am. 4,87 dl. Geool. door de Jongel-veeren. "Try-

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'fosa' dier Kerk 8,84 dl.', 'Geool. op 't 5de Jaarf. dezer beide Vereenigingen op 4 Febr. l.l. 14,24 dl.', 'Door Pieter Heeres, v/d Bijbelzetting te Maskegon, Michigan, N. Am. - 12,19', etc.

Zending onder Israël.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Van N. N. te Axel f 5,-', 'Van N. N. te Zwolle - 2,-', 'Door Mej. W. E. Klerck, den Halder: van de Meisjes. "Lydia" - 3,-', etc.

Ontvangen voor de Evangelisatie in de Prov. Groningen.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes entries like 'Kanaal f 5,61', 'Dankoffer van de Wed. L. te St. Kanaal - 2,50', 'H. VAN HOOGEN, Penningm.', 'Wildervank, 7 Maart 1892.

Stichtelijke Lectuur.

Christus de Wonderdoener. II.

„En hij, wederom weggegaan zijnde van de landpalen van Tyrus en Sidon, kwam aan de zee van Galilea, door het midden der landpalen van Decapolis. En zij brachten tot hem eenen doove, die zwaarlijk sprak, en baden hem, dat hij de hand op hem legde. En hem van de schare alleen genomen hebbende, stak hij zijne vingers in zijne ooren, en gesproken hebbende raakte hij zijne tong aan. En opwaarts ziende naar den hemel, zuchtte hij en zeide tot hem: „Ef-fatha!" dat is „wordt geopend!" En ter-stond werden zijne ooren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht. En hij gebod hunlieden, dat zij het niemand zeggen zouden: maar wat hij hun ook gebod, zoo verkondigden zij het des te meer. En zij ontzet-ten zich boven mate zeer, zeggende: „Hij heeft alles wel gedaan, en hij maakt, dat de dooven hooren, en de stommen spreken." Marcus 7 : 31-37.

Het zoogenoemde moderne bewustzijn, d. i. de van gisteren afstammende tijd-geest, die evenzo als de eeuwige Heilige Geest zijne geloofspunten heeft, slechts juist geheel andere, neemt ook deze voorstelling der vraag aan en ant-woordt in zijne alwetendheid met een openhartig: neen! Het wonder zou den samenhang der natuur verbreken, het naar regelmatige wetten zich ontwik-kelen der dingen, en dat is ondenkbaar, onmogelijk. En dat het Bijbelsche wonder dit in zekeren zin doet, loochenen wij niet. Juist daarin bestaat het won-der, dat iets verschijnt, wat niet uit het natuurlijk verloop der dingen vol-gen zoude, dat, zooals zich de Schrift zeer gepast uitdrukt, „de Heere iets nieuws maakt," derhalve in het bijzon-dere juist datgene doet, wat Hij in den aanvang aller dingen in het heilal gedaan heeft. Dat echter van Hem, die het wonder aller wonderen gedaan en in den aanvang tot het nietbestaan-deroepen heeft, dat het worden zoude, die uit de volheid zijner almacht de gansche wereld in het aanzijn geroepen heeft, datzelfde wonder in het bijzon-dere, in het kleine ondenkbaar is, kan slechts beweerd bij eene tweevoudige voorstelling van de betrekking Gods tot de wereld, waarvan de eene even dwaas en onhoudbaar is als de andere. Ja, wanneer ik mij de zaak aldus voorstel: God de Heere heeft de wereld eenmaal, vóór zoovele tijden vervaardigd als eene machine, en als een uurwerk opgewon-den, opdat het nu loopen en steeds loo-pen zoude zonder Hem; Hijzelf echter zit hoog daarboven, verre daarbuiten wagens het afdedane werk in zalig niets doen, — dan kan het niet dan erg sto-rend en verwarrend uitvallen, wanneer Hij nu en dan eens zoo van buiten en van omhoog ingrijpt in het kunstige raderwerk. Maar de armzaligheid en bekrompenheid van zulk eene wereld-beschouwing, die wel is waar nog steeds in talloze, zich ongemene wijs wanende

houden roodwaart, heeft haar vonnis reeds ontvangen uit den mond van wê-reldsche wijsheid: »Wat zou een god zijn, die slechts van buiten af invloed zou uitoefenen, en in eenen kring de wereld aan den vinger liet draaien? Hem voegt de wereld inwendig te be-wegen, zich in de natuur, natuur in zich aan te kweken," roept onze groote, natuurdoervorschende dichter zijne tijd-genooten toe; maar veel eenvoudiger en verhevener heeft het de hemelsche Wijsheid den Joden, die zich de Sab-bathsruste des Scheppers als ledigheids-dachten, uit Jezus' mond gezegd: »Mijn Vader werkt tot nu toe!" — Of wel, men moest het tegendeel dezer dwaas-heid voor de waarheid houden, gelijk in onze dagen de schranderden en wij-zen zeer vaak doen: omdat zij zichzelf in de natuur verloren hebben, zoo la-ten zij ook hunnen god zich in de na-tuur verliezen, zoo ingegaan zijn in zijn werk, dat hij daarin teoor staat, dat hij niet meer vrij daarboven staat als heer en meester, maar nog slechts daarin leeft en zich roert als een gebonden natuurgeest, zonder persoonlijk bewust-zijn, zonder vrijen wil, eene droomende wereldziel, die in onbestemde neiging en aandrang het al te voorschijn ge-bracht heeft en nu door hare eigen wetten bestierd en beheerscht wordt. Doch inderdaad, ware dat waar, dan zoude nog veel meer vervallen dan het Bijbelsche wonder, dan verviel de heilige God en met Hem zijne zedewet, die Hij in het geweten geschreven heeft; en ook alle zedelijke verantwoordelijk-heid des menschen ware een waan en droom; want van waar zou zij haren oorsprong hebben? Wat God niet zelf zoude hebben, hoe zoude Hij het ons gegeven hebben? Dan viel de trouwe, hemelsche Vader weg, het levende hart der wereld, dat al zijne kinderen gedenkt, het eeuwige Gy' onzer gebeden, tot hetwelk wij roepen in den nood van ons hart, met vertrouwen, dat het ons hoort; ook verviel alle godsdienstige plechtigheid, want wat moet dat alles tegenover eenen blinden, willenlozen god? Hebben wij echter eenen leven-den, persoonlijken God, wiens heerlijke gedachte, wiens heilige wil bron en richtsnoer van alle bestaan en worden zijn, eenen God, die in de wereld woont en toch daarboven troont, daarboven in koninklijke vrijheid en heerlijkheid en toch daarbinnen in nederbuigende barmhartige liefde, dan zoude het toch wonderlijk zijn, dat Hij niets nieuws zoude teweegbrengen en regelen kunne-nen in zijne huishouding zonder haar in wanorde en verwarring te brengen. Elke aardsche huishouding veronder-stelt immers in hare vaste orde, naar-mate dezelve verstandiger is, den vrijen voor bijzondere gevallen ook iets bijzon-ders verordenden wil des huisheers en kan dien niet ontberen: willen wij, wijze en verstandige menschenkinderen altemet onzen God verbieden heer in

zijn eigen huis te zijn? »Ja," voeren de meer gemoedelijken en ernstigen onder de tegenstanders van het wondergeloof ons tegemoet, wij' ontkennen ook niet, dat het in Gods macht zou staan wonderen te verrichten, wij ontkennen alleen, dat het met zijne wijsheid zou overeenkomen. Want God heeft toch alle dingen goed en volkomen geschapen; alzoo kunnen ze naderhand geene bijzon-dere hulp en aanvulling behoeven, maar alles, wat zij in het verloop der wereld-geschiedenis te verrichten hebben, moet van het eerste begin aan voorzien en daartoe den aanleg gegeven zijn; zoo niet, dan zoude God immers zijne wer-ken in den aanvang gebrekkig en der ver-betering behoevend geregeld hebben." Doch deze tegewerping zou zelfs dan niet treffen, wanneer het werkelijk de oorspronkelijke, paradijsachtige orde der natuur ware, wier gewoon verloop het wonder verbraken kwam. Is het dan inderdaad onverenigbaar, dat zich iets uit zijn inwendigen aanleg ontwikkelt, en dat het evenwel aan hulp en in-werking onderworpen is en behoefte heeft? De bloem ontplooit zich uit den eigenaardigsten aanleg en komt toch niet zonder het licht des hemels en de kracht der aarde tot stand: moet het dan niet op gelijke wijze kunnen ge-steld zijn met het geheele heelal, moet ook niet het geheele wereldbehoop uit oorspronkelijken aanleg zich ontplooi-en kunnen en toch aan de inwerkende vrije macht en liefde van God overal onderworpen zijn en ieder oogenblik behoefte hebben? Ja, kunt gij in eene wereld, waar de wet der natuur en de wil des menschen zich bestendig ver-binden en doorkruisen, a eene wereld-regering Gods denken zonder eene goddelijke vrijheid, die Hij zich voor-behouden heeft, om in te werken op het onberekenbare weefsel van »natuur-wet" en wilsvrijheid, en zonder schade voor beide zijnen raad en wil in te werven in de wereldgeschiedenis? En zoo zal ook wel, wat wij in den streng-sten zin wonder noemen, op eene of andere wijze wortelen in de oorspron-kelijke orde der natuur, — elk Bijbel-wonder toch sluit zich op de eene of andere wijze aan iets natuurlijks, dat voorhanden is, aan; van den anderen kant echter zal ook het regelmatig be-loop der natuur doortrokken zijn van Gods vrije inwerkingen, derhalve van wonderen. Een wonder immers in het regelmatig beoep der natuur, is steeds op nieuw ieder ter wereld komend mensch, want niet uit noodwendige na-tuurwetten, alleen uit Gods vrije Schep-persmacht verklaart zich de eigenaar-dige begaafdheid en persoonlijkheid, wier kiem hij met zich ter wereld brengt; maar wél ontdekken en erkennen wij dit wonder slechts in zijne sterkstpre-kende gevallen, bijvoorbeeld wanneer overklaard en overklaarbaar, op een-maal op de rechte plaats der wereld-

geschiedenis een Maarten Luther ver-schijnt.

Wordt vervolgd. NOTTEN.

Schriftbeschouwing.

Gij zult als God zijn.

Gen. 3 : 5. Gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad. Gij zult als God zijn — zie hier het woord, dat den dood inleidde op aarde. Het klonk zoo verleidelijk schoon! Sloot het zich niet aan bij 's menschen ingeschapen drang om evenals God goed en kwaad te kennen, en niet als een blinde, maar als een ziende te wandelen op het pad des rechts? Neen, 't was geen wonder, waarin de hartstocht van een tegen het heilige razenden duivel ademde; een engel des lichts scheen het te spreken. Wat een lust aan den mensch teekent het niet! 't Is uwer onwaardig, o koningskind, om enkel uit den geloove gehoorzaam te zijn; dat houdt u kind, dat houdt u klein; zeg Gode de blinde gehoorzaamheid op. Dan zult gij zelf weten wat goed en kwaad is, en gelijk Hij, door eigen licht beschenen, niet langer afhankelijk zijn van wat Hij omtrent goed en kwaad u wil laten weten. Gij doet dan het goede niet langer, omdat Hij het ge-biedt, maar omdat gij-zelf het wilt. en gij laat het kwade niet langer, om-dat Hij het niet wil, maar omdat gij-zelf het u verbiedt. God en kwaad toch is iets op zich zelf, dat met God niets gemeen heeft, en het ideaal is, om even als God, het uit zich zelf te onderkennen. Neem, eet, dan kunt gij, even wijs als God, uw eigen stuurman en leermeester zijn, zelf rechter over doen en laten; dat is het vrije, het menschaardige standpunt, zoo luide het evangelie der slang! Wie herkent in deze taal niet den geest van den tijd — of neen, laten wij onszelven niet voorbijzien, en liever eerst vragen, wie er zijn eigen aard niet in uitgesproken ziet, dat erstuk van ons aller Vader? De mensch toch heeft geluisterd en ge-loofd; en toen de leugen der slang: gij zult den dood niet sterven — de vrees voor den dood bande, ging de last zijns weegs, en maakte den mensch vrij van gezag. Hij zelf straks door de onder-vinding van de heillooze gevolgen zijner dwaasheid ontnuchterd, mocht zijne daad onder tranen herroepen, en zijn kroost waarschuwen tegen het evangelie der slang, hij kon niet verhinderen, dat het beginsel, waaruit hij in de ure der verzoeking handelde, ons allen als van-zelsheid aangeboren werd. De slang behoefde geen zijner talloze kinderen te verzoeken om zijn voorbeeld te vol-gen; zij allen toch brengen eene nei-ging mede ter wereld, om zich vrij te maken van het goddelijk gezag en den wil des vleeschs tot wet te verheffen. Adam zelf moest van zijn kind onder-vinden, wat God van hem ondervinden

moest; en hij niet alleen, het gezegde geldt van elken vader. O mensch! zooals uw kind tegenover u is, zoo zijt gij tegenover God: weigerachtig om iets te doen of te laten, enkel omdat het hem geboden of verboden is; of is het niet zoo? Uw kind wil het goede slechts doen en het kwade slechts laten omdat het hem goeddunkt; vóór het gehoorzaam, eischt het rekenschap van het gebod, — wijl het niet order ge-zag wil staan, en alle gebod van bij-oogmerck verdenkt. Uw kind is uw beeld, als met opzet voor uw aange-zicht gesteld, om u van u zelve te doen walgen. Alle mensch is een ge-vallen Adam, vrijgemaakt, ja, maar door d'n Engel in stede van door den Zoon, levende alsof hij zich zelf ten rechter en ten koning was gegeven. Dat hij naar den trant van zijnen stamvader leeft, is te erger, omdat hij elken dag in jammer en ellende, of zelf de vrucht inoogst, of door anderen plukken ziet, van het streven om zich zelf, ten koste van Gods gezag, ten wetgever te zijn. Hij ziet alles om zich heen sterven, en is zelf met sterven bezig; nog breekt hij met Adams valsche uitgangspunt niet. Het is zoo, er zijn menschen, die zich schijnbaar weer aan God onderwerpen. Maar als gij hunne onderwerping van nabij beziet, blijkt zij die van den be-venden slaaf te zijn, die zijnen meester verre van zich wenscht. In de meeste gevallen zelfs is zij zelfs niet zoo zeer onderwerping aan God, als wel aan wat menschen, die zich voor ziele profeten uitgaven, naar eigen goeddunken, in zij-nen naam, anderen opleggen! In elk geval is het slechts de vrees, die de menigte vroom maakt; neem de vrees weg, en 't is zelfs met het slaafsche buigen voor God gedaan. Dat wist de slang reeds in het paradijs; daarom ont-bief zij van de vrees, die de daad weer-houden zou, door te zeggen: gij zult den dood niet sterven. Om den dood toch was het haar steeds te doen. Zelfs de slaafsche onderwerping van God is een doorn in haar oog; na ze een tijd lang onaangestast te hebben gelaten, brengt zij ten laatste hare bedoeling ten volle in het licht, door openlijk verzet tegen het goddelijk gezag aan te hetsen. Dit is het doel, dat zij on-afgebroken voor oogen houdt, steeds bezig om er den gang der historie heen te leiden. Daartoe bezigt zij de oude taktiek; zij houdt het tooverbeeld der vrijheid voor de oogen, en bant de vrees uit het hart, die de hand weer-houden zou naar het ideaal te grijpen. 't Is bepaaldelijk in onze eeuw, dat haar vrijheid gelaten wordt om het werk van het paradijs te voltooien; ook zij moet hare geschiedenis nitleven op aarde. Hoort haar spreken: wat die kerk en die Bijbel u zeggen van den eeuwigen dood, fabel is het, uitgedonden om u in bedwang te houden en uwe vrijwor-ding te beletten. Er is geene hel, er is geen voortbestaan, er is — geen God!

Gretig vangen de menschen deze woorden op; voor wie het laatste nog te stout is, om het aan te nemen, is toch het eerste te zoet om het te verwerpen; geen hel, wie wil het niet? Nu grijpen zij naar het ideaal der van banden vrije, zich zelf de wet stellende menschheid; het bezielt hen tot dweepens toe, zoodat het schijnt, als ware er een Pinkstervuur ontbrand, dat het oude verteren zal. Neen, 't is niet de bedoeling om gemeen en dierlijk te worden, den barbaren, den wilden gelijk, vrij slechts wil men zijn, vrij van alle gezag, dat men zelve niet aangesteld, vrij van alle wet, die men zelve niet heeft gegeven. Niet langer zal men aan profet of apostel vragen wat goed en kwaad is; de menschheid zal God vervangen, zelf het bepalen, het goede doen, wijl zij het wil, en het kwade laten omdat zij het wil, niets zal zij meer doen omdat zij moet. Dan zal de mensch zich een wereld scheppen zijner vrijheid waardig; trouwens bij den vrije hoort het paradijs. Want in alle menschen zal de mensch als het hoogste worden geëerd; niet om den God, maar om den mensch aan ons zal men elkander beminnen, en niemand meer voor zich zelf leven, maar elk voor allen. In dit paradijs is niet één verboden boom meer, of 's menschen eigene hand mocht hem geplant hebben; hier geen jukken, grene onderscheidingen, geene jammeren; de man eet er zijn brood niet meer in zijn zweet, de vrouw zucht er niet meer onder het juk des mans — en baart er misschien zonder smart hare kinderen! Maar — een paradijs zonder een verboden boom is ook een paradijs zonder den boom des levens. Dat de verleide wereld het hoore; op den val van den mensch des voortijds volgde een dood, maar een dood, waaruit herleving nog mogelijk was; op den val van den mensch der laatste dagen volgt een dood, waaruit geen enkele ooit opstaan zal!

VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM

Waarde vriend,

Onlangs werd, in *de Gereformeerde kerk* een schoone gedachte uitgesproken, die hierop neerkwam, dat Afgescheidenen en Doleerenden moesten samenwerken en medewerken tot herstel van de Nederlandsche Hervormde kerk. Die gedachte heeft voor mij altijd een groote bekoorlijkheid gehad, want ik heb een hekel aan bijkerkjes en ben, in mijn hart, geen separatist. Ik houd van den grooten hoop. De enkele malen dat ik, te Zwolle en elders, in de Grootkerk sprak, gaven mij altijd veel te denken, en die graveerselen, pilaren, wanden, bogen, wier kunsteraar een lust is voor elks ooggen" (Ps. 74) spraken altijd sterk tot mijne verbeelding. Toen Dr. Kuyper zijn intrede deed als predikant van de Ned. Herv. gemeente te Amsterdam toog ik, van Kampen, daar heen, en toen de dicht op een gepakte menigte, onder begeleiding van het aangrijpend orgelspel, den nazang aanhief, (het was *Gezang 96*) voelde ik iets, dat ik moeilijk in woorden kan wedergeven.

Deze korte biecht leg ik voor u af, in het vertrouwen, dat gij er geen misbruik van zult maken en het biechtgeheim niet zult schenden.

Vergis ik mij niet geheel en al, dan zijn zowel de Afgescheidenen als de Doleerenden, van den beginne, van geen ander denkbeeld uitgegaan. Zij wenschten geene andere kerk dan de Gereformeerde. Deze weder op te bouwen, als de vervallene hutte Davids, lag in hun plan, voor zover er althans, wat de afscheiding betreft, van een plan sprake kan zijn.

Wijlen Ds. de Cock verdedigde de leer der Gereformeerde kerk tegen hare bestrijders in de kerk met name tegen D.D. Brouwer en Reddingius, die de Godheid des Zaligmakers en de verzoening in zijn bloed openlijk, in geschriften, bestreden. Hij noemde hen wolven in de schaapskooi van Christus, en omdat hij dit niet wilde herroepen, werd hij afgezet.

Eene enkele maal heeft hij een kind gedoopt uit eene andere gemeente, zonder toestemming van den kerkeraad der gemeente, waartoe de ouders des kinds behoorden. Hij wist niet, dat dit overtreding der reglementen was, maar laadde daardoor toch den schijn op zich, dat hij schuldig was aan de verstoring van orde en rust.

Op het stuk van art. 36 Gel. Bel. was hij geheel met den redacteur der Gereformeerde kerk homogeen, en meer dan eenmaal heeft hij zich tot Z. M. Koning Willem I gewend om, als Christelijke Overheid, als Oranjevorst, de ware religie tegen de afwijkers en bestrijders te handhaven, te handhaven de Ned. Herv. kerk met hare belijdenis.

Inkwartiering van baldadige krijgslieden, in de pastorie te Ulrum, was het antwoord, dat hij uit den Haag kreeg.

Toen ruim een halve eeuw later de Do-

leantie-gedachte in het *»Tractaat van de Reformatie der kerken»* gepopulariseerd werd, en de denkbeelden voor praktische toepassing genoegzaam ontwikkeld schenen, begon men de poging om de belijdenis te handhaven door aan de jonge leden der gemeenten, die met de belijdenis der Geref. kerk strijdige gevoelens openbaarden, den toegang tot het H. Avondmaal te beletten. De z. g. Attesten-kwestie. En wel voorziende, dat dit tot eene ernstige botsing zou kunnen leiden, had men (ik spreek van Amsterdam) het reglement om de goederen en fondsen der gemeente zoo gewijzigd, dat het bestuur over die goederen enz., verplicht was zich te houden aan dat deel des kerkeraad, dat getrouw bleef aan de belijdenis der Gereformeerde kerk.

Mooier kon het toch waarlijk niet. De drijvers eener ongoddelijke leer niet tot het Avondmaal toelaten en de stoffelijke goederen der aloude Gereformeerde kerk bewaren voor de kerk, die hare belijdenis handhaafde!

En zie, op een kouden Maandag-namiddag krijgen ruim tachtig leden van den kerkeraad en daaronder vijf predikanten een grooten brief thuis; waarin hun wordt medegedeeld: dat zij, wegens een vergrijp van ergerlijken aard, zonder zelfs vooraf gehoord te zijn, voorloopig in hunne bediening zijn geschorst!

De Amsterdamsche gemeente wordt geacht geen kerkeraad meer te hebben, het Classicaal Bestuur treedt op om te doen hetgeen des Kerkeraad is, en staat er op om zelfs in het kiescollege net zooveel stemmen te hebben als er kerkeraad-leden geschorst zijn, en door dezen maatregel de heele gemeente lam te slaan.

Nu voelt ge, hoe moeilijk het geval is. De redacteur van de *»Gereformeerde kerk»* zegt: Gij Afgescheidenen en gij Doleerenden moet met ons medewerken tot herstel van de Ned. Herv. kerk.

En de Ned. Herv. kerk zegt, door hare besturen: gij Afgescheidenen en gij Doleerenden hebt u vergrepen, gij hebt misdaad bedreven, en u schuldig gemaakt aan de verstoring van orde en rust. Op straat met u; er uit! Voortaan hebt ge met de Ned. Herv. Kerk niets meer te maken.

Vindt ge het niet een lastig geval?

Nu kan de redacteur van de *»Gereformeerde kerk»* zeggen: en ik dan? Ben ik dan niet Gereformerd, ja ben ik niet Gereformeerder dan gij Afgescheidenen en gij Doleerenden, houd ik niet, met hand en tand vast aan art. 36; heb ik wel een enkel gravamen tegen eenig art. der belijdenis? En ziet, mij doen ze toch niets; mij werpen ze de kerk der vaders toch niet uit; de kerk wier beginselen ik verdedig, voor wier rechten ik rusteloos strijd?

Inderdaad, ook dit is een lastig geval. Want het is zoo, ze doen Dr. Hoedemacker toch maar niets. Wel een bewijs dat men in de Ned. Herv. kerk niet kwalijk gehandeld wordt om hetgeen men leert, zelfs niet als men al de formulieren van eenheid van *a-z* aankleeft en dat openlijk uitspreekt. Men wordt daar alleen gestraft om hetgeen men doet, en dat in strijd is met de *leer* of deze in *gevaar* zou kunnen brengen.

Het zal dus buitengewoon moeilijk blijken, die opwekking van *»de Gereformeerde kerk»* op te volgen. Te meer omdat de liefde niet van één kant kan komen. Indien al eens al de Afgescheidenen en Doleerenden aan de deur der Ned. Herv. kerk aanklopten, zeggende: doe ons open, wij willen de Ned. Herv. kerk herstellen, herstellen de toepassing en handhaving harer belijdenis, herstellen de Gereformeerde kerkgeering; we willen haar verlossen van de leervrijheid en van de opgedrongen, onbijbelsche en ongereformeerde kerkbesturen, wat zou de Ned. Herv. kerk dan wel zeggen? Ik denk, dat zij er hartelijk voor bedanken zou.

Ze zou de deuren stevig gesloten houden en dadelijk de politie waarschuwen. Weg, gij verstoorders van orde en rust, gij scheurmakers en letterknechten, weg gij paneelzagers en Protestantsche Jezuiten, dat zou ze ons, door het sleutelgat, toeroepen.

Neen, de liefde kan niet van één kant komen. De Ned. Herv. kerk zal niet die geheele oproerige massa binnen laten om door deze zich te laten herstellen, want zij gelooft niet, herstelling noodig te hebben. Zij gelooft geheel op den goeden weg te zijn, en wil in geen geval herstelling naar het oude model; zij wil modernisering. Het eenige wat denkbaar is, is dit: dat de Ned. Herv. kerk een Afgescheidene of een Doleerende binnenlaat, één voor één, op voorwaarde dat deze zijne dwaling erkent, en de belofte aflegt om *»voorwaardelijk»* de reglementen der Ned. Herv. kerk te zullen opvolgen en zich daaraan te zullen onderwerpen. Wat hij gelooft en prediken wil, dat moet hij zelf weten; maar de reglementen opvolgen, dat is de voorwaarde zonder welke hij niet kan zijn lid of voorganger in de Ned. Herv. kerk.

Het is de oude geschiedenis. De ge-

schiedenis uit den Ariaschen tijd en uit het einde der middeleeuwen, en ook de geschiedenis van onze eeuw. Het is de strijd om de waarheid, de strijd der kerk van Christus in deze bedeeeling. De strijd tusschen de valsche eenheid, die uit de wereld is, en de eenigheid des waren geloofs, die uit Christus is. De beslissing in dezen strijd, de eindbeslissing althans, is nu niet te wachten. Wij zullen geduld moeten hebben tot den jongsten dag.

En nu kunnen wij elkander voorloopig wel oordeelen, maar van die vonnissen is nog revisie mogelijk. De Heere is nabij!

Onder alles wordt dit wel duidelijk, dat de weg des Heeren met zijne kerk niet is die der repristinatie, der herstelling van hetgeen vroeger bestond, maar een voortgaan naar het einde. Als de Paus zijn wereldlijk gezag ooit weder terugkrijgt, zal het wel zijn onder geheel andere omstandigheden dan vroeger; en dat is, met het oog op de ongestadigheid en onbetrouwbaarheid der politiek nog eerder denkbaar dan herstelling van de Gereformeerde Staatskerk met wereldlijke macht. Het licht, dat God eenmaal in zijne kerk heeft doen schijnen, zal, dit vertrouwen wij, nooit weder geheel verdwijnen.

De stroom van het moderne leven voert het scheepske der Ned. Herv. kerk mede, en het bootvolk van de Gereformeerde richting, mag meêvaren mits ze de hand van het roer afhouden en geen poging doen om in een ander vaarwater te komen. Men gunt die eerbiedwaardige mannen in den trein zelfs eene plaats eerste klasse, maar — als ze aan de noodrem gaan trekken, worden ze bekeurd. En zoo ze op de locomotief willen springen, en den trein willen besturen, worden ze aan de politie overgeleverd en wordt proces-verbaal tegen hen opgemaakt. Onthouder ze zich echter van zulke buitensporigheden, dan mogen ze op de zachte kussens over alles praten, over stoom, materieel en personeel, over directeuren en chefs en allerlei stelsels van het spoorwegwezen, mits — het bij rede-neeren b'ijtt.

En dat is niet onredelijk. Wie in den trein plaats neemt, weet, dat dit de wet is en moet zijn. Er moet orde en tucht wezen. Het is alleen maar de vraag, of een redelijk mensch plaats mag nemen in een trein, van welken hij zelf zegt, te weten, dat hij op verkeerde rails loopt, een trein die bestuurd wordt door een machinist, dien hij als onbevoegd voor dat werk beschouwt en van wien hij weet, dat hij hem nooit aan het station zal biengen, waar hij wezen wil?

Nu kan men zeggen: bij den Heere is geen ding te wonderlijk en geen ding is bij Hem onmogelijk; maar men kan ook vragen: is het geoorloofd God te verzoeken? Mag ik, als ik naar Haarlem moet, willens en wetens in den trein stappen voor Amersfoort, zeggende: God is machtig mij met dezen trein te Haarlem te brengen?

Ik geloof, dat velen nog niet inzien, dat de Ned. Herv. kerk met het uitwerpen van Afgescheidenen en Doleerenden het *»begin-sel»* heeft uitgeworpen en weggeworpen, het beginsel waaruit de Gereformeerde kerk leeft en wat haar, in instintieven zin, draagt. Maar men heeft behoudig eene bijzaak voor de hoofdzak geschoven en gezegd: deze lieden verstoren de orde en rust en zijn dus strafbaar. En dan zegt natuurlijk het groote publiek: ja, ze zijn strafbaar, die fijnen, die, die enz.

En dat is nu eigenlijk de zaak. De strijd om leerstukken en handhaving van leerstukken is een anachronisme, iets dat in dezen tijd niet meer thuis behoort. Voor de leer heeft de Ned. Herv. kerk geene beteenkenis meer. Hare kracht ligt nu meer op philanthropisch gebied, in de werken der barmhartigheid, en in het bevredigen van godsdienstige behoeften, die bij velen nog om bevrediging roepen. En dat op ruime schaal: voor Gereformeerden zoowel als voor moderneren.

Deze werkelijkheid te aanvaarden valt velen nog moeilijk, en al wat in hen is, komt er tegen op. Maar de Heere bracht Petrus, waar hij niet wezen wilde en zoo gaat het ons in de kerkelijke toestanden van dezen tijd ook. Wie is er eigenlijk dankbaar en voldaan?

Dankbaar, we wenschen het te zijn en meer te zijn, om velerlei oorzaken; maar voldaan?

Wat is er nog veel te reformeeren, allereerst in eigen hart en huis! En in het kerkelijke leven is niet alleen de verwarrend groot, maar er is onzekerheid, formalisme, partijdig oordeelen, er zijn velerlei misstanden, en de hoop op vele dingen, die we wenschelijk en noodig achten, om werkelijk aan bestaande behoeften, ook wat het gemeentelieven en de openbare godsdiensttoefening betreft, te voldoen, is thans zeer klein geworden. Nochtans hebben we goeden moed. Wat waar is, is eeuwig. Al het andere vergaat, vroeg of laat toch. Laten wij kracht en troost zoeken in de voorbede van onzen algemeenen Bisschop

en eenigen Hoogepriester, die gebeden heeft: Heilige Vader, heilig hen in uwe waarheid; Uw woord is de waarheid.

Van harte als altijd,

t.t.
GISPEN.

Buitenlandsche Kerken.

Aangaande het Appel in de meergemelde zaak van Prof. C. A. Briggs, schrijft Dr. Steffens in *de Hope* van 10 Febr. het volgende.

De *New York Observer* deelt in zijn Nummer van 21 Jan. dit appèl mede, voorafgegaan door een wel gesteld artikel uit de pen van Dr. Shedd. De Commissie, die van het oordeel van het New York Presbyterie appelleert, heeft zes gronden, waarop zij haar appèl baseert. Die gronden zijn: 1. Ongeregeldheid in de behandeling der zaak door genoemd presbyterie. 2. Het ontvangen van onpassende getuigenissen. 3. Weigering om gewichtige getuigenissen te ontvangen. 4. Haast in het verlangen naar eene uitspraak, eer al de getuigenissen ontvangen waren. 5. Openbaring van vooroordeel in de behandeling der zaak. 6. Fout of onrochtvaardigheid in de uitspraak. Voor al die gronden heeft de Commissie, de derde uitgezonderd, verschillende specificaties.

Dr. Shedd in zijn artikel, dat aan de mededeeling van dit appèl voorafgaat, sluit met de volgende ernstige woorden:

»Het presbyterie van New York heeft door de beschuldiging van ketterij, ingebracht door de Commissie, af te wijzen, verklaard, dat de inaugureele rede geen ketterij bevat en dus geenszins in wezenlijke tegenspraak is tegen de Westminster-sche Belijdenis en Catechismussen. Dit is de uitspraak van een plaatselijk presbyterie. Indien het blijken zal de uitspraak te zijn van de geheele denominatie [kerk], dan zal dit stelsel van »Bijbelsche Godgeleerdheid» een wezenlijk gedeelte van haar leerstelsel worden, met gezag bekleed om geleerd te worden van de kansels en de katheders der hoogleraren. In dit geval zal de Noordelijke Presb. Kerk niet langer zijn eene »Gereformeerde of Calvinistische» denominatie. Dus brengt dit appèl van de handeling van het presbyterie van New York voor de Algemeene Vergadering eene vraag, ernstiger en gewichtiger in hare gevolgen dan eenige, die ooit haar voorgesteld werd; de vraag namelijk, of een soort van godgeleerdheid, geheel vijandig tegen de traditioneele godgeleerdheid der denominatie, op plechtige wijze veroordeeld zal worden door haar hoogste gerechtshof, of dat zij door haar rechtstreeks door uitspraak, of zijdelings door geen actie te nemen en haar te dulden, toegelaten zal worden.»

Wij zijn dankbaar voor Dr. Shedd's manlijk woord. De zaak is ernstig, en de gevolgen zijn niet te voorzien. Bidden wij den Heere, dat de Algemeene Vergadering der Presb. kerken door den Heere bestuurd worden in het nemen van besluiten, die beide de waarheid en den vrede bevorderen. Kunnen echter beide niet te gelijktijd bevorderd worden, laten wij dan hopen, dat de waarheid zegeviere.

In de *Opwekker* schrijft de heer L. Tiemersma van het eiland Soemba dit artikelje.

»Met de Savoeneesche Christenen op Soemba schijnt het nog treuriger gesteld te zijn dan met die in hun geboorteland. In het jaarverslag van Br. Van Alphen lezen wij: Het Evangelie heeft er nog geene diepe wortelen in de harten en het leven geschoten; de kennis der Christelijke waarheden is uiterst gering, bij velen ontbreekt het aan liefde en ijver om onderwijst te ontvangen en de godsdiensttoefeningen geregeld bij te wonen. Die nog geene belijdenis gedaan hebben, begeeren dit wel te doen, om aan het Avondmaal te worden toegelaten, maar zijn niet genegen vooraf eenig onderwijs te ontvangen, wat hij terecht tot voorwaarde stelt. In hun leven zijn nog vele ergerlijke misbruiken en zonden van het Heidendom overgebleven: drankmisbruik en dubbelspel, diefstal en trouweloosheid, ontucht en overspel. Aan de school ontbreekt veel en de vruchten van het onderwijs zijn gering. En de *Soembaneezen* kan hij van *Kabineros* uit moeilijk bereiken.

In dat opzicht verkeert Br. Pos te *Melalo* onder gunstiger omstandigheden. Niet alleen kan hij daar veel makkelijker met de *Soembaneezen* in aanraking komen; maar ook de Savoeneesche gemeente schijnt zich daar in een gunstiger toestand te bevinden. Volgens zijn verslag behooren 244 Christenen tot zijn werkkring, en heeft hij er in het verslagjaar 13 kinderen en 11 volwassenen kunnen doopen, terwijl 24 Christenen kerkelijk trouwden. Door prediking en onderwijs, door huisbezoek en gesprek, door catechisatie en zondagschool wordt ijverig gewerkt aan de vestiging en bevestiging van het Christendom onder Savoenees en Soembanees.»

C. M.

Op verzoek van Miss Waldegrave heeft het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap duizend Fransche Nieuwe Testamenten en Evangelien gegeven voor de mariniers der vloot van den admiraal Gervais te Portsmouth. Miss Waldemar heeft ze zelf uitgedeeld. De Bijbels werden met blijdschap ontvangen, en het geschenk werd door hen zeer gewaardeerd. Een hunner zeide: »Men heeft ons te eten en te drinken gegeven, maar wij geven de voorkeur aan deze boeken, als het kostbaarste geschenk van ons verblijf in Engeland.» Er waren er, die exemplaren vroegen voor hunne vrouwen of zusters. Op alle schepen kreeg zij vrijen toegang, en zij heeft ook op hun verzoek op de voorplecht van een der schepen gesproken.

VEREENIGING VOOR GEREFT.

SCHOOLONDERWIJS, RED. DS. T. BOS.

Aan de Correspondenten!

Mag ik de Correspondenten der Vereeniging voor Geref. Schoolonderwijs vriendelijk verzoeken, de contributiën der leden in deze maand aan den Sub-penningmeesters te maken.

Wij hebben in de Paaschweek bestuursvergadering, dan zou ik gaarne met mijne Sub-penningmeesters afrekenen en metéén de gegevens ontvangen voor de begrooing voor een volgend jaar; welke begrooing immers in verband moet staan met het inkomen van dit jaar.

Bovendien — en let hier bijzonder op — de Schoolbesturen, aan wie subsidie toegezegd is, ontvangen hun geld liever in Mei dan in Juni of Juli. Hebben de Sub-penningmeesters voor de Paaschweek zoo ongeveer al de contributiën ontvangen, dan kan ik in begin Mei de subsidiën openstellen, doch hebben zij nog maar een deel, bijv. de helft, ontvangen, dan moet ik wachten tot zij mij later meer zenden. Ieder begrijpt toch, dat al de subsidiën tegelijk uitbetaald worden, zoodat ik niet eerder h't bericht in *de Bazuin* kan plaatsen, dat de Schoolbesturen hunne kwitanties maar zullen opzenden aan mijn adres, vóór ik al de daarvoor noodige gelden in kas heb.

Het is dus van groot belang, dat de Correspondenten nog in de maand *Maart* de contributiën innen en opzenden aan hunne Sub-penningmeesters.

Broeders! mag ik op uwe welwillendheid rekenen? Mocht die spoedige inning en tijdige opzending u verplichten tot een kleine uitgave, gij kunt die bij uwen Sub-penningmeester in rekening brengen.

Met den wensch, dat tegen 1 April al de contributiën en daarenboven nog eenige giften in eens ontvangen zijn, ben ik — na u bij voorbaat mijn dank gebracht te hebben voor uwe moeite — heilbiddend en groetend,

UEDw. broeder,
T. Bos,
penningmeester.

Scheurkalenders in de Kazaren.

Door P. H. v. d. Wal, Leeuwarden: f 0,65
van N. N.
Door J. Haveman Sr. Smilde: gevonden in het kerkzake f 1,10
op een avondgezelschap „ 2,20 „ 3,30
Van N. N. te Axel „ „ 5,00
Van N. N. te Genderen „ „ 4,00

»Pas hebben we eenige mededeelingen gedaan, hoe het voor dit jaar met de verspreiding is gegaan, of de giften beginnen alweer uit Noord en Zuid te vloeien. Geeft dat geen grond om te verwachten dat we ook in '92 onze soldaten zullen kunnen verblijden? Moeidig voortwaarts dan! 't Geldt ook hier de eere van den Heere der Legerscharren.

E. KROPPVELD.

Ingezonden.

Van de Zending in Palestina.

(Slot)

Om een klein overzicht van het Zendingswerk der Roomschen te geven, tellen wij slechts eenige inrichtingen van hen in het land op. In Jeruzalem zelf hebben zij het paleis van den Patriarch met kerk, en verder aan kloosters, 1 het Franciscaner klooster, 2 het klooster der Jozefzusters, 3 het Salvatorklooster, 4 het klooster van St. Ludovius, 5 het klooster van de Sionszusters, benevens vier pelgrimshuizen. Aan kerken" de helft der kerk op het (?) H. graf, 2 De Annenkerk, 3 De Franciscanerkerk, 4 De Sionszusterkerk. Aan scholen behalve de dagescholen zijn er nog, 1 een Seminarie van schoolbroeders, 2 een meisjesschool der der Sionszusters, 3 een priester-Seminarie, 4 een jongens- en meisjesschool van Pater Steen: benevens nog verschillende opvoedings-inrichtingen. Ook buiten Jeruzalem hebben zij scholen en kloosters, meest met kerken verbonden; als op den Olijberg een Nonnenklooster met kerk, aan den weg naar Bethlehem een nonnenklooster in aanbouw; in Bethlehem zelfs een Franciscaner, een Karmeliterinnen, en een Broederklooster, benevens een klooster met een ziekenhuis van barmhartige zusters, in Emmaus een Franciscanerkerk met kapel, in Jaffa een Franciscanerkerk, een nonnenklooster met een ziekenhuis en kerk; in Gaza, Nablus, en op den Tabor een klooster met een kerk te Naïn, en Tiberias, Kana, en Nazareth elk met een Franciscanerkerk, terwijl aan dat te Nazareth nog een nonnenklooster, en een inrichting voor meisjes is verbonden, op den Karmel een Karmelietenklooster.

Vraagt men naar de vrucht die de Latijnen met deze hare uitgestrekte werkzaamheid hebben verkregen, zoo is dezelve veel grooter dan in eene andere Zendingvereen: in Bethlehem, dat eene bevolking heeft van bijna 9000 personen, die vroeger voor het grootste deel toe de Grieksche kerk behoorden, is reeds meer dan de helft de Roomsche kerk toegefallen. In Jeruzalem zijn de gevolgen niet zoo groot, hoewel zij daar ook reeds een groote gemeente hebben verzameld. Anders zijn overal in steden en dorpen waar Christenen wonen, ook groote en kleine Roomsche gemeenten met priesters, die zich langzamerhand vergrooten. Zoo is de Roomsche kerk als geheel beschouwd reeds een macht, en weet onder Fransche bescherming staande, zich ook bij de regeering rechtsgeldigheid te verschaffen, wat voor de uitbreiding harer werkzaamheid van groote betekenis is.

Noch eer Roomsche zendingen hunne werkzaamheden in Palestina hadden aangevangen, had de Evangelische Zendingvereen. reeds hare boden naar het Heilige land gezonden. Dit geschiedde door de Engelsche kerkelijke Zendingvereen. die tot heden toe de werkzaamheden in Evangelischen zin uitvoert. Zij wil in hoofdzaak met de Engelsche staatskerk verbonden zijn, en heeft

(1) De andere helft behoort aan de Grieksche kerk.

tot ondersteuning van haren arbeid een Bischof aangesteld. Dat was eerst de Bischof Alexander, en later de vermaarde Bischof Gobat, anders wiens leiding de arbeid bloeide. Een tweede opvolger, Rev. Blijth werd verdacht meer tot de Grieksch-Katholieken, dan tot de Evangelischen te zijn aangetrokken, welke omstandigheden hem van de niet Engelse Protestanten Jeruzalems hebben vervreemd, en ook van de arbeiders der Church Missionary Society gescheiden, die op Evangelisch Christelijken grondslag staan. De scheuring daardoor ontstaan loopt slechts op schade der gemeene zaak uit. Men moet echter ook den Bischof recht laten wedervaren, en erkennen dat hij met het oogmerk om hen te winnen, een zoo in het oog loopende stelling, tot de Griekse kerk innam. Maar men kan zulk een weg slecht bewandelen, wanneer men de verhouding niet kent, en geen gelegenheid heeft achter de coulissen te zien.

De Church Missionary Society heeft 6 hoofdstations, als, in Jaffa, Jeruzalem, Nablus, Nazareth, Gaza, en Salt in het Oostjordanland. De Secretaris is Rev. L. Hall in Jaffa. Onder zijne leiding staan de kleine gemeente in Jaffa zelf en de buitenstations Ramla, Lydda, Abud en Haifa met 400 gemeenteleden.

De hoofdzaak van het werk der zending op deze stations ligt op het gebied der scholen, welke te zamen 350 leerlingen tellen. Tot zijn hulp heeft de heer Hall eenige leer-aars, en een ingeborene geestelijke bij zich, welke voor de gemeente in Jaffa predikt. Het tweede station is Jeruzalem met de buitenstations Bet-Sachur in het zuiden en Ramallah en andere in het noorden, welke bijna 300 zielen tellen.

Aan den noordoostkant buiten de stad staat eene schoone kerk, die van 3 getelijken (twee Europeesche en een ingeborene) wordt bediend. Met dezelve staan in verbinding een dagschool, een jongensinrichting (de Gobatsche school) een onderwijzers seminarie, welke laatste onder de leiding van den Bazeler zending Rev. Job. Feller staat, die daarbij nog als Predikant een Arabische kerk bedient. In Nablus werkt reeds jaren de zending Faltscheer, als eenige Europeaan. Hij heeft benevens zijn eigen gemeente eenige stations, in welke Arabische Leer-aars arbeiden, als Rafidia, Nusfedschbil en andere te verzorgen; waar-bij hij van de zijde der Rooms-katholieken veel heeft te lijden. Toch gelukt het hem met de hulp des Heeren zijne gemeente te zamen te houden en in Christus naam te dienen. In Nazareth werkt Rev. Wolters, doch zijne leden 300 in getal wonen aan onderscheidene plaatsen verstrooid. Hij heeft in Nazareth zelf een kerk, en tot zijn hulp een Arabischen geestelijke. Aan zijn arbeid zijn 5 dagscholen, en een groote meisjes-opvoedings-inrichting van de English Lady Mission verbonden. In Salt is een ingeboren prediker met een onderwijzer en een geneesheer gevestigd, terwijl in Gazar Rev. Huber, in verbinding met een geneesheer en een onderwijzer, den harden grond trachten te bewerken.

Hieruit kan men nu zien, dat het werk der zending van de Church Missionary Society een groot gebied omvat. Het is slechts te betreuren dat die arbeid in het laatste tiental jaren zoo weinig vruchtbaar geweest is, ten minste wat de aanwinst van volwassen leden betreft. De arbeid onder de jeugd gaat echter onophoudelijk voort. De vruchten van het daar uitgestrooide zaad, zal men zoo God wil later kunnen oogsten.

Er is nog een zendingvereen. namelijk de Duitsch-Evangelische in het Heilige land werkzaam, die zich onder den zegen des Heeren langzamerhand heeft ontwikkeld, en van het begin af hare hoofdwerkzaamheid op het gebied der school heeft gelegd. Zij werkt door het Syrisch Weeshuis, in hetwelk circa 150 kinderen zijn opgenomen, en Talitha Kumi, welke van 100 tot 120 meisjes telt, welke van diaconessen worden onderwezen, ten deele voor de Evangelische kerk worden gewonnen. Van hare andere werkzaamheden kunnen wij hier niet spreken. Het voorstaande is het bewijs, dat op dezen kleinen hoek der aarde van verschillende zijden met ijver wordt gewerkt. Mocht er veel worden gebeden, dat het den Heere des oogstes behagen mocht ook aldaar breede deuren voor het Evangelie te openen.

A. v. D. WERF.
(vrij vertaald.)

Zwartsluis, '92.

Bockaankondiging.

Levende brieven van Christus. Naar het Hoogduitsch door Otto Funcke. Amsterdam, Hoveker en Zoon.

Dit is inderdaad een schoon boek. Het is eene nieuwe Navolging Christi, die ons gedurig doet denken aan de oude van Thomas à Kempis. Dogmatisch is de schrijver nooit, maar hier toch meer dan in de meeste zijner andere werken. Het is een boek uit het leven voor het leven, namelijk uit het leven van Christus voor het leven der Christenen. Het voert ons niet terug tot de middeleeuwen, maar plaatst ons midden in den tegenwoordigen tijd. Het zegt ons: ziet Christenen, zoo moet gij leven en uw Heiland volgen, in dezen tijd en onder de omstandigheden, waarin gij heden verkeert? De Vereeniging ter bevordering van Christelijke lectuur heeft een goed werk gedaan met dit boek uit te geven.

Herinnering aan wijlen Ds. K. Kleinendorst. Een en ander omtrent Z.Ew. leven, sterven en begraving, benevens een tweetal belangrijke geschriften van zijn hand, als de rede van Ds. L. van der Vliet, predikant te Delft, door Z.Ew. uitgesproken in het kerkgebouw der Christ. Geref. Gemeente te Scheveningen, aan den avond van den dag der begraving. Kampen. J. H. Bos. 1892. Een lieflijk aandenken aan een geliefd,

ontslapen leeraar! De titel drukt volkomen uit, wat den lezer hier wordt aangeboden. De inhoud dezer bladzijden is opwekkend en stichtelijk. We meenen te kunnen volstaan met de aandacht er slechts op te vestigen om velen tot kennismaking op te wekken.

RFD.

N.B!
De Ondergeteekende geeft bij dezen kennis, dat zijn adres voortaan niet meer is te WINTERSWIJK maar te DOKKUM.

Ter voorkoming van vertragung gelleve men hiervan s. v. p. goede nota te nemen.
De Uitgever,
H. BULENS.

ADVERTENTIE.

Getrouwd:

G. v. D. BRINK

EN

P. H. DE HAAN

Wed. van C. MUSSERT,

die tevens hunnen **DANK** betuigen voor de vele bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.

ALBLASSERDAM,

3 Maart 1892.

Getrouwd:

J. W. DE VRIES

EN

J. KAPTELJN.

Die mede namens wederzijdsche familiebetrekkingen hunnen **dank** betuigen voor de vele bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.

SMILDE, 8 Maart 1892.

Heden werden wij verblijd met de geboorte van een welgeschapen **Dochter**.

H. J. LOOLJENGA.

IJ. LOOLJENGA—

WASTENELD.

JOURE, 4 Maart 1892.

Door Gods goedheid bevallen van een welgeschapen **Zoon**, Vrouw W. VAN VELZEN, Echtgenoot van K. VAN DER BURG, Burgemeester van Ambt-Hardenbergh. HEEMSE, 6 Maart 1892.

Voor de vele bewijzen van belangstelling ondervonden bij de ziekte en het overlijden van onzen onvergetelijken Echtgenoot en Vader betuigen wij onzen hartelijken **dank**.

Uit aller naam,

WED. J. GEZELLE MEERBURG—
DUJSER.
HEUSDEN, 1 Maart 1892.

Voor de vele bewijzen van deelneming bij het overlijden van onzen geliefden Vader, Behuwdvader en Broeder ondervonden, betuigen wij onzen hartelijken **dank**.

Uit aller naam,

A. S. SLUIJTER.

AMSTERDAM, 10 Maart 1892.

Op de 17en Maart 1892 hopen mijne geliefde Ouders
JOHANNA WAREMAN
EN
HELENA BALJON,
hunne **40-jarige Echt-vereeniging** te herdenken. Hunne dankbare dochter.
Eben-Haëzer!
GORINCHEM,
7 Maart 1892.

Heden trof onze gemeente een zware slag, door het overlijden van onzen geliefden broeder

MAARTEN VAN DER SAR,
in den ouderdom van ruim 49 jaren.

Hij was een waardig Cuderling der gemeente, die bij 5 jaren met lust en ijver mocht dienen.

De Christelijke School verliest in hem een warm voorstander, de Zondagschool een zeer bekwaam onderwijzer en de maatschappij, waarin hij verschillende betrekkingen bekleedde, een sierlijk lid.

Het leven was hem Christus en het sterven gewin.

Namens den Kerkeraad der Christ. Geref. Gemeente te 's Gravenzande,

P. J. BAAIJ, Praeses.
L. FRANSEN, Scr.
's GRAVENZANDE, 2 Maart 1892.

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze Echtgenoot en Vader
ADRIAAN VOGELAAR P.Wz.,
in den ouderdom van 69 jaren.
Wed. A. VOGELAAR—
SCHOUT.
P. W. VOGELAAR.
L. J. VOGELAAR.
DINTLOORD,
1 Maart 1892.

Heden overleed zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Vader
W. E. Feenstra,
na langzaam verval van krachten, in den gezegenden ouderdom van 83 jaren en 3 maanden.
Namens Broeders en Zuster,
E. FEENSTRA.
GORREDIJK, 7 Maart 1892.
Algemeene kennisgeving.

GEVRAAGD
Met 1 Mei a. s. een nette **dienstbode** voor de keuken en om Huiswerk te verrichten.
Lidmaat van de Christ. Geref. of Ned. Geref. Kerk.
Zonder goede getuigen onnoodig zich aan te melden.
Adres franco brieven H. GROENENDIJK 2e Bilderdijkstraat 50 te AMSTERDAM.

Een meisje,
24 jaar oud, Chr. Ger., wegens sterfgeval van haar ouders zonder betrekking, zoekt een **dienst**, liefst in een klein gezin.
Brieven worden onder letter **BT**, ingewacht bij den Boekh. J. LAVERMAN te DRACHTEN.

EEN BAKKERSKNECHT,
zeven jaar bij het vak werkzaam, van goede getuigen voorzien, zag zich met Mei garna geplaatst in een **finke Brood-, Koek- en Banketbakkerij**.
Brieven franco onder lett. **F. 23**, aan den Boekh. J. E. VAN EERDE te WINSCHOTEN.

Wie helpt een **oppassend Chr. huisvader**, wien de beste informatie ten dienste staan, aan

1000 GLD.,

om in **vijf jaarlijksche termijnen** af te doen.

Zes jaren was hij bij één heer als Mr. knecht werkzaam, en nu onder zeer gunstige omstandigheden in staat zaken voor zich zelven te beginnen.

Brieven te richten aan den Uitgever dezer te **Dokkum**.

Broeders en Zusters in onzen Heere!

Ondergeteekende komt langs dezen weg uwe hulp inroepen voor een armen schoenmaker, behorende tot de Chr. Ger. kerk, die door een samenloop van omstandigheden geene middelen meer bezit, om zijn beroep voort te zetten.

Met een **1 30 à 1 40** is hij geholpen. Elke gave, hoe klein ook, zal mij aangenaam zijn.

P. LUB.
H. der Chr. School (dol.)
GANJEP, 3 Maart '92.

Agenten gevraagd.

Eene **VERZEKERING-MAATSCHAPPIJ** tot uitkeering bij overlijden vraagt op plaatsen, waar zij nog niet is vertegenwoordigd, personen van beslist Christelijk beginsel, om als Agent te willen werkzaam zijn; tegen wederovereen te komen voorwaarden.

Kennis van dergelijke zaken strekt zeer tot aanbeveling.

Brieven worden franco ingewacht met opgave van referentieën aan het bureau dezer Courant te **Dokkum** onder letter A.

De Fabriek van **LAKKEN, VERNISSEN, STAND-OLIËN** enz.

te **WADDINGSVEEN** levert prima kwaliteit tegen matige prijzen, des vereischt tegen garantie.

Prijscouranten zijn op aanvraag aldaar verkrijgbaar.

Afnemers genieten rabat.

H. C. Wilmlink,

Tailleur.

is verhuisd van de **Vischpoort** naar de **Nieuwe markt**, in het huis vroeger bewoond door den Heer Dr. KISCH.

Ontvangen de nieuwe **Zomerstoffen.**
ZWOLLE, Maart 1892.

Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in NEDERLAND.

Afdelingen. Corporatiën alsmede een tiental leden (zie Art. 6 van de Statuten), die op de aanst. Algemeene Vergadering voorstellen wenschen te brengen worden verzocht die voor **1 April a. s.** in te zenden aan het adres van den ondergeteekende

M. J. CHEVALLIER,
1ste Secretaris.

SCHOONHOVEN, 5 Maart 1892.

Heeren-Kleermakerij.

ONTVANGEN de **nieuwste VOORJAARSSTOFFEN.**
Op aanvraag franco toezending der stalen.
Met beleefde aanbeveling
J. DE WOLF,
Kleermaker, Tweebakmarkt, B 53.
LIEUWARDEN.

Mach. Breijner. » de Zeeuw».

Ruime keuze **gebreide goederen**, wollen en katoenen **garens, Jaeger-artikelen, Jaeger-brewol, Jaeger-tricot-bever en flanel**, Kousen en Sokken. Gebreide **rokken en jurkjes.**
A. FOLKERTS,
Oude Boteringstraat 2e huis van de Busjesstraat, GRONINGEN.

GRAFSTEENEN EN GRAFMONUMENTEN

SWITTEBS & TERPSTRA,
Steenhouwers, Zuidersingelstraat.
GRONINGEN.

Bij C. BLOMMENDAAL te 's Gravenhage is verschenen:

VACCINE-VEREERING!
met een brief van

Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.

Uitgegeven door den Anti-Vaccinedwangbond.

Deze brochure pl. m. 100 bladz. groot, waarvan de brief van den heer DE SAVORNIN LOHMAN 14 bladzijden beslaat, bevat o. a. ook de belangrijke **NOTA** door Minister LOHMAN ingediend.

PRIJS 50 CENT.

Aan den Boekhandel der **WEEZENINRICHTING** te NEERBOSCH is steeds te bekomen het laatste werk van **SPURGEON**

LAAT UW LICHT SCHIJNEN of Sermoeuen in kaarsen.

Dit veel gevraagde boek is rijk geillustreerd en in **prachtbandje** verkrijgbaar voor **f 1.30**, ingenaaid à **f 1,—**. Het is ook bij elken soliedien Boekhandelaar te ontbieden.

Binnen kort verschijnt:
Levensbeschrijving van C. H. Spurgeon
met portret ing. prijs **f 0.90**; geb. **f 1.20**.

Ook hierop worden reeds bestellingen aangenomen.

ZALSMAN te Kampen geeft uit:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

DOOR **W. H. GISPEN.**

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct.; 25 Ex. à 20 Ct.; 50 Ex. à 17½ Ct.; 100 Ex. à 15 Ct.

DEET **PRIESTERSCHAP DER BELIJDEBS.**

Een woord bij het afleggen der Geloofsbelijdenis.

DOOR **S. A. VAN DEN HOORN.**

Prijs 10 Cent.

Het Paascheest

EN **uwe Belijdenis!**

DOOR **W. J. DE HAAS.**
47 bladz.
Prijs 20 Cent.

In Januari j.l. verscheen bij Z. J. KONING Gz. te Oostwolde de 1e afl. van den 5en Jaargang van

DE KINDERVRIEND,

Geill. tijdschrift voor de Jeugd, Hoofdredacteur: **Z. J. KONING.** Daar de oplaag nu reeds geheel is geplaatst en aan verdere bestellingen dus niet meer zou kunnen worden voldaan, heeft de Uitgever een **tweede druk** ter perse gelegd, zoodat abonnementen weer worden aangenomen en zoo spoedig mogelijk worden uitgevoerd. De prijs van dit veelgelezen tijdschrift is per Jaargang van 12 afl. slechts **f 1.00.**

»Gelijk de benden der straatschenders op iemand wachten, alzoo is het gezelschap der priesters. Zij moorden op den weg naar Sichem. Waarlijk, zij doen schandelijke zaken.»
Hosea VI : 2.

Bij D. BUIJS Dz. te AMSTERDAM is verschenen, de **tweede** goedkoopste druk van:

HET ULTRAMONTAANSCHE WESPENNEST.

bevattende curieuse en weinig bekende bijzonderheden uit het leven van Pausen, Heiligen en wonderdoeners, alsmede bijdragen tot de Geschiedenis der Ultramontanen uit alle tijden. Een groot 8o. boekdeel van 156 bladz. Prijs slechts **90 cent.** Fr. p. post **f 1.**

Vrije Universiteit.

Van zeer bevriende zijde werd ik er op gewezen, dat ik mij verleden week minder juist had uitgedrukt in mijn stukje, waarin ik de wenschelijkheid uitsprak, dat de »Kerkelijke Kassen» der Ned. Geref. kerken een deel harer inkomste mochten besteden voor de opleiding van predikanten. Zeer terecht werd hierop aangemerkt, dat aan de kerkeraden alleen de beslissing hierover toekomt, daar de besturen der »Kerkelijke Kassen» zulks nimmer eigenmachtig zouden mogen, noch willen doen. Ik beaam dit ten volle. Het was er mij meer om te doen, om duidelijk te maken, dat m. i. niet alleen de particuliere beurzen, maar ook de gelden der gemeenschap voor dergelijk, met het welvaren der kerken in het alternatieve verband staande doel, mochten worden beschikbaar gesteld. Kerkeraden zoowel als vereenigingen kunnen ook een lidmaatschap onzer Vereeniging nemen, en hebben dan het recht een afgevaardigde met stemrecht ter algemeene vergadering te zenden. Een middel om algemeene belangstelling gaande te maken en levendig te houden kan ook zijn, wanneer enige kerk, of eenige gebaurende kerken samen, de opleidingskosten droegen van een student, die zich van den Heere geroepen nocht gevoelen het leeraarsambt te begeren, en daartoe ook kennelijk met gaven zijn toegerust. Dit zou onzen waardigen Regent ook ontheffen van de financiële zorgen voor het Studiefonds, die waarlijk niet gering zijn, en die hem vaak kunnen drukken en bezwaren. Tot mijn oprecht leedwezen kan hij zelf thans daarover niet schrijven, gelijk hij anders zou gedaan hebben. Een ernstige en langdurige krakheid bindt hem aan zijn leger en verhindert hem iets te doen. Hij zij daarom ten zeerste aanbevolen in het ge-loofig gebed der gemeente, opdat het den Heere moge behagen hem weder op te richten en in staat te stellen, naar den wensch zijns harten, zijn ambt waar te nemen.

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën: door den heer H. van Wierkelhof te IJselmonde f 113; van Ds. A. den H. te H. f 2; door den heer J. R. Heijnen te Baarn f 75,50;

aan collecten: van de Ned. Geref. kerk te Westbroek f 13,17; van idem te N.-Z. Scharwoude en O. Carspel f 7,37;

aan schenkingen: door den heer T. Kloek te Leerbroek f 10; door den heer J. R. Heijnen te Baarn, van S. te Vuursche f 1.

Voor de Medische faculteit: Door Ds. D. J. B. Weijers te Alkmaar, van mej. S. dankoffer voor herstelling f 10; door den heer W. v. Maanen te Velp, van de Chr. Jongel. vereen. Ps. 119 : 9 f 6,41.

Voor het Studiefonds: Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door Ds. F. W. S. collecte N. G. K. te H. f 22,07; door K. J. S. collecte N. G. K. en Chr. G. K. te W. f 31,05; door Jb. van O., contributiën halvestuiversvereeniging te Am. f 5,45.

S. J. SEEFAT, penningmeester.
Hilversum.

Suelpersdruk van Zalsman te Kampen.